

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 3

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Європейський вимір реформування публічного
управління в Україні”
м. Київ, МАУП, 24 листопада 2016 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2016

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 10 від 28 09.16)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.;
В. І. Цибух, канд. філос. наук, доц.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 3: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Європейський вимір ре-
формування публічного управління в Україні”, 24 листопада 2016 р. / ред-
кол.: М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2016. — 208 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Бортник Валентин Анатолійович, Стасюк В'ячеслав Олександрович Адміністративно-правова організація й мета державного управління.....	53
Владимирська Євгенія Юріївна, Суліма Наталія Миколаївна Публічне управління: суть, суб'єкти та види.....	57
Власюк Таміла Олександрівна Вплив інформаційного суспільства на розвиток системи публічного управління.....	60
Гапоненко Віра Анатоліївна Реалізація принципів публічного управління як умова демократизації в Україні.....	63
Головченко Валентин Васильович Конституціоналізм як досягнення світової правової культури.....	66
Григор'єва Марина Ігорівна Педагогічні умови реформування підготовки менеджерів ЗЕД в контексті європейської інтеграції системи управління освітніми процесами.....	70
Довбик Катерина Сергіївна, Філіппов Михайло Іванович Особливості діяльності підприємства на засадах ситуаційного менеджменту.....	74
Ельбрехт Ольга Михайлівна, Кобржицький Всеволод В'ячеславович Підготовка менеджерів міжнародного туризму на засадах професійно компетентнісного підходу.....	77
Єрескова Тетяна Володимирівна, Горбов Владислав Володимирович Соціальний контроль якості освітніх послуг як складова публічного управління у закладах освіти.....	81
Калініна Ліана Миколаївна Впровадження європейського досвіду публічного управління в Україні: суспільна оцінка.....	84
Кобржицький Всеволод В'ячеславович Більше практики – краща підготовка майбутнього менеджера міжнародного туризму.....	88
Коваленко Тетяна Миколаївна Самостійна навчально-пізнавальна діяльність студента як фактор формування його професійних навичок та вмінь.....	92
Корінчевська Ірина Анатоліївна Публічне управління галузі охорони здоров'я в контексті економічних реформ.....	96
Костюк Тетяна Олександрівна Публічне управління: світовий досвід та можливості для України.....	99
Кривоберець Марина Миколаївна Актуальні тренди туристичної індустрії в умовах економічної глобалізації.....	102
Лопатенко Людмила Олександрівна Реформування публічного управління в транспортній сфері.....	105
Миронов Віктор Вікторович Децентралізація в системі публічного управління.....	108

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Публічне управління — це не стільки тренд, світова практика, скільки вимога часу. Потреба у додаткових, позапарламентських, механізмах моніторингу діяльності владних політичних структур та політичних інститутів призвела до тотальної медіатизації політичного процесу. Такий активний і всеохоплюючий інформативний і інформаційно-комунікативний аспект політики сучасного постіндустріального суспільства зумовлює зсув пояснювальної схеми сучасного стану ліберальної демократії у бік електронної демократії (е-демократії), що постає як нова, історично-зумовлена форма демократії.

Сучасну епоху Дж. Кін маркує як революційну епоху “комунікаційного надлишку”. Комунікаційна революція все ще триває, але вже є її політичні наслідки: по-перше, демократизація інформації, тобто “скасування привілеїв в області інформації, раніше на обмеженій основі доступної лише елітами” [2, с. 37]; по-друге, медіатизація приватної сфери, яка спровокувала жваві дискусії з приводу “визначення та етико-політичного значення розподілу публічного та приватного” [2, с. 46]; по-третє, макреккерство — “активна діяльність громадян, журналістів та контролюючих інститутів, яка зводиться до закидування органів влади “викриттями” та фактами, що вимагають “публічного оприлюднення” [2, с. 56]; по-четверте, помітне збільшення кількості “необраних представників”, під якими розуміються “захисники суспільних інтересів та цінностей, публічні особи, чий авторитет перебуває за межами електоральної політики” [2, с. 74]; по-п’яте, оформлення глобальної публіки. Ці та інші “загадкові новації”, якими переповнені суспільства, насичені медіа, змушують піддати сумніву старі способи осмислення й тлумачення медіа, влади та політики.

Електронна демократія, натомість, не є окремим різновидом чи результатом еволюції класичної ліберальної форми демократії. Це, радше, процес, який розпочався за умов дедалі більшого проникнення інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) та Інтернету в політичну сферу життєдіяльності суспільства і відчутно впливає на неї. Формуються нові форми державного управління у вигляді діяльності “електронного уряду”, створюються системи сайтів державних установ, партій і громадських організацій, у багатьох країнах починають застосовувати різні способи “електронного голосування”. У результаті цього політика набуває все більш проникливого характеру, публічності і видовищності, долученості громадян до політичного творення, що істотно впливає на процеси демократизації. Це спричинило зародження явища, що отримало назву “електронна / мережева демократія”, що збільшує можливості громадян бути задіяними в політиці та впливати на політичний процес принаймні на рівні прийняття рішень.

Отже, е-демократія — це нова історична форма демократії, певний різновид “постелекторальних” політики та уряду, що визначаються швидким зростанням найрізноманітніших типів позапарламентських механізмів контролю влади. Провідна роль у виникненні та зміцненні е-демократії належить мережам моніторингу влади, які

функціонують паралельно, а іноді й врозріз, з традиційними структурами представницької демократії. Однак, можливість нового типу демократії зумовила трансформацію інститутів демократії.

Ідеї, що передбачали прихід електронної демократії, висловлювали в різний час Ч. Кулі, Р. Парк, Дж. Геллап, Г. Лассуелл та ін. Проблемами і перспективами політичної комунікації в загальному сенсі і в умовах збільшення впливу на них сучасних інформаційних технологій переймалися як зарубіжні дослідники (Д. Батлер, Б. Бірельсон, Х. Года, Л. Гроссман, К. Дейч, Д. Істон, А. Етціоні, П. Лазарсфельд, У. Липпман, Н. Негропонт, Л. Пай, Т. Андреева, М. Грачов, М. Вершинін, В. Пугачов, О. Соловійов), так і українські вчені (В. Бебик, С. Бойчун, Д. Дубов, О. Картунов, Н. Костенко, О. Кабачна, Ю. Ганжуров, Н. Нижник, Л. Малишенко, А. Серенко, М. Остапенко, Г. Почепцов, Ю. Шайгородський).

Можна виділити кілька передумов впровадження е-демократії. По-перше, невідповідність якості управління вимогам часу, до того ж по всій вертикалі. З огляду на це, саме для підвищення якості управління необхідно переходити на нові способи прийняття рішень. По-друге, активізація політичної участі громадян. У більшості демократичних країн розвиток демократії та її основних інститутів спирається не тільки на владу, але й на громадянське суспільство. Саме для підвищення активності громадян в суспільно-політичному житті країни необхідно впроваджувати нові механізми вироблення політики. По-третє, висунення пропозицій з боку громадян щодо реальних дій на рівні району, міста, області, оскільки, слід взяти до уваги, що е-демократія не обмежується лише голосуванням за допомогою Інтернету. Це спосіб прийняття суспільнозначущих рішень за участі тих людей, кого вони стосуються.

З огляду на вищесказане, е-демократія знаходить вияв у таких формах: організація голосування через світову мережу, надання громадянам можливості обговорення рішень органів влади на форумах, у чатах, блогах, “демократія з відкритим кодом”, “електронний уряд”, “напівпряма електронна демократія” тощо. “Демократія з відкритим кодом” (open source democracy) дозволяє зареєстрованому на відповідному сайті користувачу вносити зміни до закону. Ця форма передбачає спільну законотворчість парламенту і громадян [3, с. 109]. Зміст концепції “електронного уряду” (e-government) полягає в тому, що всі політичні інститути в обов’язковому порядку відображають процес своєї діяльності в онлайн-режимі. Оприлюднюються урядові звіти, створюється публічний портал, де в доступний для всіх спосіб міститься вичерпна інформація про діяльність уряду, а також існує можливість висловити свою думку стосовно певних нагальних проблем на форумі.

Що стосується України, то Конституція у ст. 40 гарантує громадянам право скерувати індивідуальні чи колективні письмові звернення до органів державної влади, особисто звертатися до органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, які зобов’язані розглядати звернення й дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом термін. На реалізацію відповідного положення Конституції невдовзі після її затвердження було прийнято Закон України “Про звернення громадян” (від 02.10.1996 р.). Щоправда, за 20 років свого існування даний закон багато в чому застарів і потребує або нової редакції, або прийняття іншого нормативного акту, приміром, у вигляді доповнення до Адміністративно-процесуального кодексу України щодо законодавчого регулювання процедури реагування чи не реагування на звернення громадян. 02 липня 2015 року було ухвалено Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про звернення громадян” щодо електронного звернення та електронної петиції”, який істотно модернізував чинне законодавство, доповнивши його можливістю подавати е-звернення та е-петиції.

В Україні медіа-активістів, які організовують е-петиції, часто називають “диванними військами”, які діють переважно через соціальні мережі, а, з огляду на поширення впливовості Інтернету в сучасну добу ІКТ і стрімке прирощення прихильників такого виду суспільної інтеракції, варто ставитись до них як до справжньої рушійної сили сучасних суспільств. Поширення набуває інтернет-рекрутування, коучинг, форуми на різні теми суспільно-політичного життя, електронні петиції, розміщені на сайтах провідних владних політичних інститутів тощо. І варто відмітити, що ці механізми є доволі ефективними.

Електронні петиції, які набули останнім часом популярності і в Україні, станом на кінець 2015 р. вже нараховувала в лавах своїх прихильників більше 10 млн. чоловік. Так, через спеціальний розділ веб-сайту Офіційного Інтернет-представництва Президента України petition.president.gov.ua громадянами України було розміщено чимало звернень до президента зі слушними пропозиціями щодо актуальних і гострих для суспільства питань, які отримали необхідну підтримку у 25 000 народних голосів, були прийняті до уваги і частина з яких наразі вже оформились у відповідний закон [1].

Проте не слід ідеалізувати е-демократію і засоби, якими вона оперує, адже це не панацея від кризи політичної системи, не шлях розв’язання проблем, а лише допоміжний засіб, доповнення до традиційних методів вироблення політики. Е-демократія — це інструмент підвищення якості управлінських рішень, що стосуються і кожного окремого учасника політичного процесу, і суспільства загалом. Основним завданням політичних інститутів має стати робота з підвищення довіри до органів влади, розвитку громадянського суспільства й заохочення громадян до участі у вирішенні актуальних соціально-політичних проблем за допомогою сучасних засобів комунікації.

Джерела

1. Веб-сайту Офіційного Інтернет-представництва Президента України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [https:// petition.president.gov.ua/](https://petition.president.gov.ua/)
2. Кин Дж. Демократия и декаданс медиа [Текст] / пер. с англ. Д. Кралечкина; под. науч. ред. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т “Высшая школа экономики”. — М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2015. — 312 с.
3. Grossman L. K. The Electronic Republic. Reshaping Democracy in the Information Age / L. K. Grossman. — N. Y.: Viking (20th Century Fund), 1995.